

מבין משאבים 2295, כ"ו שבט תשפ"ג - 17 פברואר 2023

שְׁתַּלְתֶּם נְגוּנִים בִּי אֲמִי וְאָבִי

נְגוּנִים מְזַמְּרִים שְׂכוּחִים

גְּרַעֲיָנִים גְּרַעֲיָנִים נְשָׂאֵם לִבִּי

עֵתָה הֵם עוֹלִים וְצוֹמְחִים

עֵתָה הֵם שׁוֹלְחִים פְּאוֹרוֹת בְּדַמִּי

שְׁרָשִׁיָּהֶם בְּעוֹרְקֵי שְׁלוּבִים

נְגוּנֵיךְ אָבִי וְשִׁירֵיךְ אֲמִי

בְּדַפְקֵי נְעוּרִים וְשָׁבִים

הִנֵּה אֶאֱזִין שִׁיר עֲרָשִׁי הַרְחוֹק

הַבֵּיעַ פִּי אִם אֵלֵי בֵּית

הִנֵּה לִי תִזְהַרְנָה בְּדַמְעַ וְצַחוֹק

אִיכָה וְזַמִּירוֹת שֶׁל שַׁבָּת

כָּל הַגָּה יִתֵּם וְכָל צְלִיל יֵאלֵם

בִּי קוֹלְכֶם הַרְחוֹק פִּי יְהוֹם

עֵינֵי אֶעֱצֵם וְהִרִינִי אֶתְכֶם

מֵעַל לְחֶשְׁכַת הַתְּהוֹם

מה בצלון:

כסקול צעדיה של אחי נדט / אורית ליו

אמא / אהנון ליו

כרידה אמא / צמית ליו

סבתא שלנו / דורון ליו

צל שולמית ליו / חביבה יונאי

שולמית ליו / כרמלה אהון

אמא (30 לאותק) / אהנון ליו

הדלקת המשואה בערב יום העצמאות / שולמית ליו

שולמית / לילך לובנסט

שולמית היקרה / מרסלו בן שפט

לכרונות"י אמק / נאה פרסי

מודעה מסדה בוקר / צירית פופר ואסתרקא מלמד

שולמית ליו ז"ל

ט' בניסן תרצ"א – ד' בטבת תשפ"ג

27.3.1931–27.12.2022

יהי לזכר ברוך

כקול צעדיה fe אחי נדס

בקיבוץ שבו נולדתי, במאה הקודמת, בעולם כל כך אחר גדלנו ב"לינה משותפת" – מין המצאה מוזרה שכזאת.

אחה"צ בילינו בחדר ההורים – המשפחה הגרעינית, ואז אמא ואבא היו מלווים אותנו לגן או לכיתה (ל"בית הכולל") ונפרדים מאתנו – הילדים. אנחנו היינו נשארים לארוחת ערב ושנת לילה עם בני הגיל שלנו, וההורים חזרו לחדר הפרטי שלהם: "זוג צעיר ללא ילדים".

בבוקר ההורים היו יוצאים לעבודה מביתם הקט והילדים היו מתעוררים ב"מסגרת החינוכית" ליום פעילות ולימוד, בליווי המטפלות והגננת/המורה. וכך נולד המושג: "לבוא להגיד בוקר טוב". על מנת להקל על שעות הפרידה הרבות, ההורים היו באים בין 10:00 ל- 10:30 לפגוש את ילדיהם, לראות מה שלומם, לשוחח, לבלות קצת ביחד ושוב היינו נפרדים עד למפגש המשפחתי אחה"צ.

אבא שלי לרוב עבד בשדה, רחוק מהקיבוץ ונבצר ממנו לבוא להגיד לנו בוקר טוב באמצע היום. (אני זוכרת רק מספר פעמים שאבי בכל זאת בא, בליווי ממתק טעים, לבשר לי על לידתו של אח נוסף). אמא שלי גם כן הייתה עסוקה בעבודתה, אבל היא תמיד הייתה באה, אם כי לא בשעות קבועות.

אני בינתיים הייתי משחקת בכיתה או בחצר ותמיד, תמיד, תוך כדי פעילות כזו או אחרת, פתאום הייתי שומעת מרחוק את קול צעדיה של אמי. לפעמים היא הייתה מגיעה קצת אחרי ששמעתי את קול צעדיה ולפעמים היה עובר זמן רב ובלבי הייתי חושבת שכנראה רק דמיינתי שהיא או-טו-טו באה. אבל לא טעיתי, אולי פשוט מישהו/ מישהי עצרו אותה בדרך לברר פרטים על דא ועל הא.

אמא שלי תמיד הקפידה להתלבש יפה. לרוב היא לבשה חצאית או שמלה, ונעליים תואמות על עקב היו חלק בלתי נפרד מההופעה. אותן נעליים שהשמיעו את קולן בעת הליכתה ושלחו לי הודעה מראש שהנה היא קרבה ובאה. קול צעדיה של אמי, המתקדם לעברי זכור לי כל כך מימי ילדותי ומלווה אותי עד היום, עד לרגע שבו קול צעדיה של אמי נדם, לעולם.

זיכרון אחד פרטי מילדותי בקיבוץ בלינה משותפת והלוואי, הלוואי, הלוואי שהיינו גדלים קצת אחרת אוהבת אותך – אמא

אורית

knk

עכשיו, לאחר שעזבת את עולמנו ולאחר שפינינו מהבית את החמ"ל הרפואי, שליווה אותך בחודשים האחרונים, נותרנו עם בית עמוס לעייפה בפרטים וחפצים, שאפינו אותך כל כך, ושבועם, היוו גם את הבית שלנו, מיום שנולדנו ואחראים במידה רבה לעיצוב חיינו, כפי שהם היום.

את כל מה שצברת במשך השנים רצית תמיד להעביר אלינו ולא הסכמת לזרוק שום דבר, גם כשניסינו לשכנע אותך... הרבה עבודה תישאר לנו אחרייך, כשנצטרך לפנות את הכל, אבל במידה רבה, זאת תהיה גם הדרך שלך לגרום לנו לעבור על תחנות חייך ולהיזכר בדך שוב.

הדבר שאפיין אותך יותר מכל אולי, היה הרצון לדאוג לסובבים אותך. תמיד ניסית להקל על האחרים, תוך שאת מעמיסה על עצמך לא מעט. צניעות והסתפקות במועט היו נר לרגלייך ובאמת, לעצמך, כמעט שלא ביקשת דבר. כאשר כבר עשו משהו למענך, תמיד היית אסירת תודה, עם חיוך מבויש, גם על דברים פעוטים ביותר. כמו אבא, גם את חנכת אותנו לתרומה לכלל. תמיד פעלת ביסודיות, מסירות, חריצות והתמדה. אמנם עשית הכל לאט, אבל לא ויתרת על שום פרט בדרך עד להשלמת המשימה. התחשבות בזולת ונועם הליכות אפינו אותך מאד ותמיד דאגת לחנך אותנו על פיהם. לדבר בשקט, לחכות בסבלנות, להבליג. קשה היה לך לראות אנשים שחושבים רק על עצמם ולא מתחשבים באחרים.

היתה בך אנושיות והכלה יוצאות דופן, לכולם, מגדול עד קטן, ויכולת לראות את הטוב בכל אחד. אני זוכר במיוחד את היחס החם שקיבל ממך כל מי שהגיע לבית, אם לכמה רגעים, כמו אנשי שרות, או כאלה שהפכו עם הזמן לבני בית. תמיד עשית כל שביכולתך כדי שירגישו בנוח.

למוסיקה ולהוראת מוסיקה בעיקר, היה חלק משמעותי בחייך. דורות של ילדים קיבלו את החינוך המוסיקלי שלהם דרכך, אם באופן ישיר כמורה, במהלך ההופעות על הבמה בחגים ובאירועי התרבות, או כאשר ניהלת את אולפן המוסיקה האזורי ודאגת לכך שכל ילד יקבל את כלי הנגינה שלו ויתמיד בתרגולים בין שיעור לשיעור.

פסח היה החג שלך במשך שנים רבות מאד בקיבוץ. בכל שנה היית מתחילה את ההכנות כחודש לפני ליל הסדר ועסוקה בחזרות אינטנסיביות, כשאת מנצחת על הכנת הקטעים המוסיקליים, תרתי משמע, כך שהכל ידפוק כמו שעון. אפרופו שעון, במשך שנים הייתי יושב בליל הסדר עם שעון ורושם בדיוק של שניות מתי התחיל כל קטע, כולל הרמת הכוסיות והאכילה, כדי שתוכלו לעבור אח"כ על הרישומים בוועדת החג ולשפר את הטעון שיפור בשנה הבאה.

האירוע הבריאותי, שטלטל את עולמך לפני קצת פחות משנה, החזיר אותך מביה"ח הרבה יותר חלשה, שבירה ומבולבלת. יחד עם זאת, ברגעי הצלילות שלך, עזרת לנו להחליט שאין

טעם לנסות ולהילחם בסרטן החדש-ישן שתקף אותך ומוטב להניח לו שיעשה את שלו, לוותר על בית החולים ולנסות להקל עלייך ככל האפשר את שהותך האחרונה בבית ובקיבוץ, שהיה כל עולמך.

וכך, בעזרתו של צוות רפואי מסייע וטיפולה המסור של לילמה הנפלאה, זכינו לחלוק איתך את החודשים והרגעים האחרונים והמרגשים שלך, במיטה שלך, עד הנשימה האחרונה.

ולך, לילמה היקרה, אנחנו אסירי תודה לעד על מה שעשית עבורנו במשך 9 השנים האחרונות, כאשר טיפלת במסירות אין קץ באבא ואח"כ באמא עד יומם האחרון. בזכות הרגישות, הצניעות, האחריות והמסירות האין סופית שלך, ידענו שאנחנו יכולים לסמוך עלייך בלב שלם, כשאת מורידה מאיתנו לא מעט מטלות ומשימות, שלא תמיד יכולנו להתמודד איתן בעצמנו...

בעידודה של אילנה, האחות והעובדת הסוציאלית, החלטנו להגשים לך, אמא, את משאלתך האחרונה, שחיכתה לה כל כך הרבה שנים בתוך האלבומים והקלסרים המסודרים, הרצון להעביר לדורות הבאים את סיפורה של משפחתך, החל מהגלות במזרח אירופה, דרך העלייה וההתיישבות בארץ ועד להקמת הקיבוץ והפיכתו למה שהוא היום. צריך להודות שאנחנו, הילדים, אף פעם לא גילינו עניין בהיסטוריה המשפחתית שלנו... אבל, בשל מצבך, מצאנו את עצמנו, עמית ואני, עוברים במשך שעות וימים על כל החומר שהכנת, כדי שיואב, שהגיע במיוחד מהצפון, יוכל לשבת איתך ולהכין את המצגת, שתציג בצורה בהירה, עניינית ואטרקטיבית יותר את כל תולדות המשפחה. האמת היא שבשלב הזה הזכרון הפנומנלי שלך כבר בגד בך, אבל בזכות עבודת ההכנה הטובה שעשית במשך השנים, היה מספיק חומר להשלים את המצגת גם בלעדדייך, וכך מצאתי את עצמי, עם הזכרון העלוב שלי, מנסה לשחזר את הסיפורים ששמעתי ממך עשרות פעמים על ילדותך, כדי להוסיף נופך אישי יותר למידע ההיסטורי שהופיע בכתובים.

והנה כך, בדרך עקיפה, שלא בכוונה תחילה, הצלחת להגשים את משאלתך האחרונה ולגרום לנו לבסוף לצלול לתוך הסיפור המשפחתי שלך ולהבין קצת יותר לעומק איך הגענו עד הלום.

גם השיר "ניגונים", שביקשת מאיתנו להשמיע בלוויה ואח"כ לכתוב את מילותיו על המצבה שלך, מדבר על הכבוד והחשיבות שאת מייחסת להיסטוריה המשפחתית ולהורים בפרט:

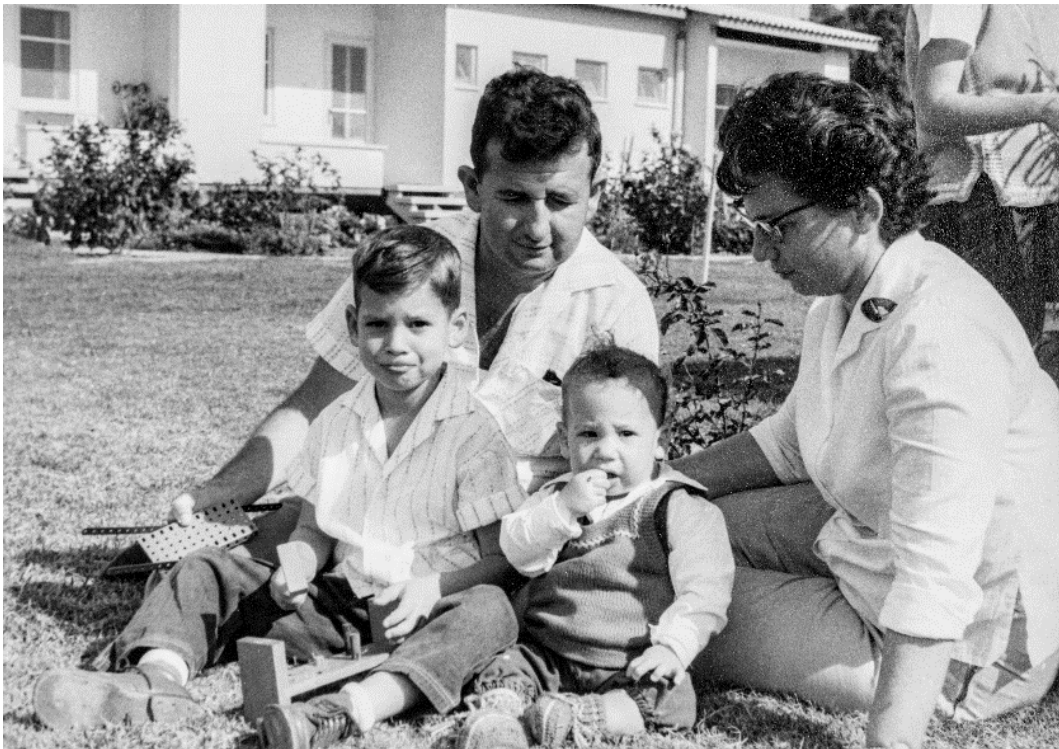
"שתלתם ניגונים בי אימי ואבי

ניגונים מזמורים שכוחים

גרעינים גרעינים נשאים לבבי

עתה הם עולים וצומחים"

לפני שהתחלנו לעבוד על המצגת, אמרת, באחת הפעמים, שלא תכננת להגיע לגיל הזה ובעצם, חשבת שתסיימי את חיידך מוקדם יותר. אם במקרה של אבא, הוא סיים את פרק חייו הרבה לפני שהלך לעולמו, לפחות את הגעת כמעט עד לקו הסיום, כשאת מודעת לנעשה סביבך ונלחמת על המעט שעוד נותר לך ומקווה להנחיל לנו מעט מן הערכים שפעלתם על פיהם כל חייכם: צניעות, הסתפקות במועט ותרומה לכלל. אוהב, ומוקיר אותך, על מי שהיית עבורי אמנון

פרידה מאבא

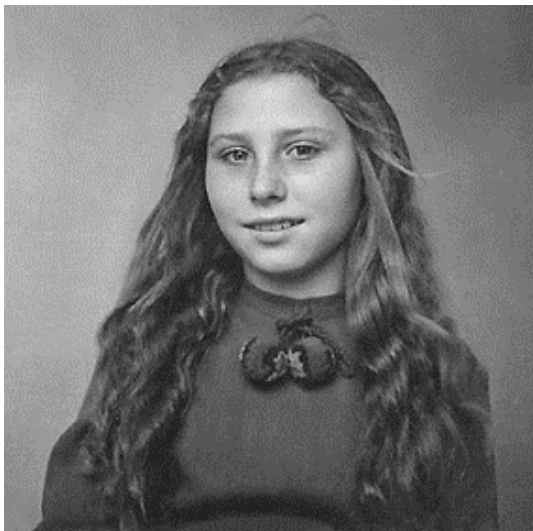
אמא יקרה שלי
אני עומד כאן מעל תלולית העפר הקטנה ובאמת מתקשה להבין עד כמה את, שהיית הבסיס והעוגן של המשפחה, כבר לא איתנו. בילדותינו בקיבוץ בימי הלינה המשותפת גידלת ארבעה ילדים שהעבירו את הלילה ואת רוב שעות היום לא לידך אלא בארבעה מבנים שונים בקיבוץ ובכל זאת תמיד ידעת היכן אנו נמצאים ומה אנו מרגישים. את הפינה הפרטית: המיטה הקטנה, התמונות על הקיר, מדף הספרים וארון הבגדים שלי סידרת כך שארגיש מספיק פרטיות וחום של בית ויחד עם זאת שלא ינקר עיניים ויהיה מספיק תואם ושוויוני לשאר ילדי הקבוצה, וגם כשלא היית נוכחת וידאת שאני מבצע את כל המטלות, כולל סידור המיטה והחדר, כאשר אני קם בבוקר. בכל תחילת שנת לימודים עטפת את כל הספרים והמחברות וכמובן שבמהלך השנה הקפדת על הלימודים, הכתיבה והדקדוק הנכונים.

את לימודי המוסיקה ואירועי התרבות בקיבוץ ניהלת ביד רמה ולא ויתרת אפילו על התו הקטן ביותר. מהרכבי הנגינה או המקהלה דרשת דיוק מירבי והחזרות לפני כל חג היו מרובות וארוכות, ועד היום דור שלם של בני משק מדקלם את שירת הים בניגון מתוך שינה.

כשניהלת את האולפן למוסיקה ומחול בקיבוץ ובמועצה הדרכת כל ילד לפני שהתחיל ללמוד והחתמת אותו על כלי הנגינה והציוד הנלווה, כדי שיוחזרו בסוף תקופת הלימוד. אחדים הבינו כבר בפגישה הראשונה איתך שכנראה לימוד הנגינה לא בשבילם. רובנו למדנו התמדנו ורכשנו ידע בתחומי הנגינה, השירה והמחול, וכנראה שבודדים עדיין לומדים לנגן, משום שאיבדו דבר מה מהציוד וחוששים להתוודות בפניך עד היום. בתקופת הצבא, כאשר כבר הייתי קצין בגולני והובלתי חיילים בלילות חשוכים, בכל פעם שיצאתי מהקיבוץ, גם בשעת בוקר מוקדמת, היית מופיעה בתחנת האוטובוס עם תלת האופן שלך ובאמתחתך סנדוויצ'ים, או עוגה חתוכה לריבועים בתוך קופסת קרטון, כדי שיהיה לנו מתוק ולא אצטרך להתאמץ לפרוס ולחלק אותה לכולם. וכמובן שאת הכביסה תמיד לקחת והחזרת מהמכבסה כשהגעת לחופשה.

אמא, מסלול חייך מספר את סיפורה של הארץ הזאת ואת סיפורו של הנגב. את בת להורים שעלו ארצה עם משפחותיהם מאזור רוסיה בין שתי מלחמות עולם. החלטתם לעלות לישראל היתה החלטה אמיצה מתוך הבנת המצב והתכונות בלימוד השפה העברית ורכישת מקצוע אפשרי לעיסוק בארץ. חלקה של המשפחה שנשאר נספה בשואה. סבך שינה את שם המשפחה מדובין לאלוני, בכדי להשריש ולהתחייב לשפה העברית ולקלטה בארץ. הוריך הכירו ונישאו בארץ ואת ואחייך אברהם נולדתם בעפולה. בחיפוש אחר פרנסה אביך הרחיק עד ים המלח ועבד במפעל האשלג בראשיתו. המרחק היקשה מאד על העובדים, והחלה להבנות שכונה להם ולמשפחותיהם בצפון ים המלח. בשנת 1934 עברתם לגור בשכונה כשאת בת 3. אחת עשרה שנה גרתם בשכונה בה העברת את ילדותך וחיייתם מספר לא גדול של משפחות אשר קיימו חיי קהילה, לימודים חגים ומועדים במקום בו תנאי מזג האוויר לא פשוטים ללא מזגן או מקרר בבית.

בגיל התיכון עברת ללמוד בסמינר למורים ע"ש לוינסקי וגרת אצל דודיך עד אשר הורייך מכרו את בית הסבתא בעפולה ובנו את ביתם בחולון ועברתם לגור שם ב-1946. אביך המשיך עוד שנתיים לעבוד במפעל האשלג, עד אשר היה כבר מסוכן לנסוע בדרכים, וב-1948 במלחמת העצמאות הירדנים החריבו את השכונה עד היסוד. בשנים האחרונות הוקם מוזיאון שמספר את סיפור השכונה שכמעט ונשכח.

בסיום התיכון (סמינר למורים) המשכת לעוד שנת לימודים והוכשרת כמורה. כיוצאת גרעין הנוער העובד הצטרפת

לחברייך שעברו שנת הכנה לחיי הקיבוץ בגינוסר ויחד עם חברי חלוצה הקמתם את קיבוץ משאבי שדה. בשנת 1950, כשאת בת 19 בסה"כ, התחלת ללמד בבית ספר בארי בבאר שבע. בבית הספר התחנכו קבוצה קטנה של ילידי הארץ, בניס לעובדי ציבור, ואיתם עולים ממזרח אירופה וצפון אפריקה, ובשל העלייה הרבה בתקופה זו בכל שבוע הגיעו ילדים חדשים שהיה צריך לקלוט ולצרף ללימודים ולחיים החברתיים בעיר המתפתחת.

לפני כארבע שנים התקשר אלי אחד הילדים הללו אחרי חיפושים ארוכים ושאל אותי אם אני מכיר מישהי בשם שולמית אלוני, בעקבות שיחה זו זכיתי להצטרף אלייך למפגש מרגש עם ילדי מחזור 1950 של בית ספר בארי ולחוות את הזיכרונות והערצתם אלייך כמורתם הראשונה עם קליטתם בארץ.

לאחר שלוש שנים של הוראה בבאר שבע כעובדת מחוץ לקיבוץ, נכנסת לעבוד במסגרת הקיבוץ, בתחילה כמורה מספר שנים, ואח"כ בניהול מחסן הבגדים. ב-1973 יצאת להשתלמות של שנתיים וחזרת ללמד כמורה למוסיקה במשך 7 שנים ולאחריהן ניהלת את האולפן למוסיקה ומחול במועצה במשך 12 שנים. וכמובן שלאורך כל חייך בקיבוץ היית שותפה בפעילות התרבותית בקיבוץ.

אמא, בדרכך השקטה הנעימה והחייכנית, לימדת אותנו איך להילחם ולהתמודד עם הקשיים שעמדו בדרכך. לימדת אותנו שלהרים ידיים ולוותר זו לא אפשרות מבחינתך, אלא תמיד להסתכל למציאות בעיניים ואם צריך, אז לחשוב מחדש, לשנות כיוון, לגוון, אבל לעולם לא להתייאש.

השנים הרבות של העשייה וההתמודדות עם התנאים ומזג האויר נתנו את אותותיהם בגופך.

בשנה האחרונה החלטת יחד איתנו, ילדייך, להפסיק להילחם ולנסות להבריא את הגוף, החלטה שקיבלת עם הראש, אבל נראה לי שעם הלב והרגש לא במלואה, והיה קשה לך

לאפשר לעצמך לוותר. עם זאת, הספקנו לסגור עוד כמה מעגלים שהיו חשובים. גם בתקופה האחרונה, מתוך גופך הכואב, תמיד היית סובלנית וחייכנית כלפי הסובבים אותך.

בתקופת מחלתו של אבא חסכת מעצמך ונתת את כולך למען נוחיותו והקלה עליו ויחד המשכת לנהל את ענייניך, בשקט וצניעות, מבלי להטריח ולהוות נטל עלינו. אני מקווה שהצלחנו, ולו במעט, להחזיר לך על כל השנים הרבות שטיפלת ודאגת ולא ויתרת לעצמך שלנו יהיה טוב. מעולם לא שמת את עצמך במקום הראשון ותמיד הזזת את עיסוקיך לצד ונקראת לעזרה על כל בקשה קטנה וגדולה שלנו.

לפני 56 שנים ילדת אותי כאן בקיבוץ, בבית בחדר השינה, ובאותו הבית, שאמנם גדל עם השנים, אך באותו החדר, נפרדת מאתנו בני המשפחה כשאנחנו מסביבך, ויצאת לדרכך.

אני רוצה להודות בשמך ובשמנו לכל צוות הרפואה, הצוותים והאנשים התומכים ובראש כולם ללילמה, שמלווה אותך כבר מעל לתשע שנים, עוד מתקופת מחלתו של אבא, ומזמן כבר הפכה לבת נוספת במשפחה בנאמנות ובמסירות אין קץ. מהיום, את שוב שוכבת לצידו של אבא, שיחד אתם מהווים לכולנו השראה, איך בצניעות רבה ובאמונה גדולה בצדקת הדרך, ללא רעש וצלצולים, ללא כמיהה אחר רייטינג, לייקים או עוקבים, בנחישות והתמדה ניתן להקים, יש מאין, מפעל גדול שכזה במדינת ישראל כמו קיבוץ פורח ומשגשג בנגב. ובמקום הזה, על אדמת הלס של הנגב בה אתם שוכבים,

תרשו לי לצטט את המשורר בשירו יליד הארץ:

"אבא שר אני לך

על שיום אחד

קמת ותלך

אמא זה השיר הוא לך על ימי לכתך

אחרי אבי לכאן".

ושוב מתגעגע,

עמית

סבתא שלנו

איך מסכמים פרק חיים? איך מסכמים אותך בכלל?

המנוע של המשפחה שלנו, סבתא שולמית שלי, נולדה בעפולה לפני 92 שנה, הייתה בת

למשפחת פועלים, הייתה צנועה, רגישה, עדינת נפש.

לא עוד צלצול של טלפון נייד בבית, שהרי ברור שזאת את בצד השני של הקו, צלצול

בפעמון הדלת, שרק את הקפדת לצלצל בו.

בכל ערב היית נוהגת להגיע עם סבא, כדי לשמוע איך עבר עלינו היום, איזה מבחן יש בקרוב, ולהביא לנו ממתק קטן להמתיק את הערב.

סבתא שלי שתמיד חשבה על כולם לפני שחשבה על עצמה, המסירות האינסופית וההקרבה אפיינו אותה כל כך, יחד עם סבא הייתה נרתמת להיות איתנו, שותפים פעילים בחיינו. סבתא, היית מלווה אותנו במסירות לחוגים, מחכה לנו עם כריכים, ודואגת להחזיר אותנו הביתה בבטחה.

בכל אירוע את וסבא ליוויתם אותנו ותמיד לקחתם חלק בהצגות, בכתיבה, בשירה, ובחגים בקיבוץ.

אזכור בגעגוע את הטעם של עוגת הגבינה שהכנת לנו שהייתה הכי טעימה בעולם, את ברכות היומולדת המושקעות שסבא ואת חיברתם לנו בחרוזים ששמורות לי עד היום במגירה, את הפרחים, פרחי ציפור גן עדן, שהיית מצרפת למתנת יום ההולדת. כינויים שהמצאת לכל אחת מאיתנו שהיו רק שלך.

סבתוש, היית חזקה כל כך בשביל כולם, כשמצבו של סבא החל להתדרדר תמיד אמרת אני רוצה שהוא יהיה בבית עד הרגע האחרון, וכך היה. דאגת לו, בחמלה, בסבלנות, והמון אהבה.

כשהיינו מגיעים לבקר אותך, לאחר שסבא נפטר, תמיד הייתי אומרת אני הולכת לבית של סבתא וסבא, מין הרגל כזה שאי אפשר לשנות. סבתא, מה אגיד עכשיו? קשה לי להפנים שלא יהיו לי יותר סבתא וסבא בקיבוץ. בזכותכם אנחנו כאן.

תמיד היית מסודרת מאוד, גם היום בלוויה לא השארת לנו מקום להתלבט, נתת לנו הוראות מדוייקות.

בשבועות האחרונים הרגשת שהסוף קרב. קראת לנו להיפרד, בכינו וצחקנו, אמרת לי בצער "לא אספיק להיות בחתונה שלך".

חלית בעבר במחלה והצלחת לצאת ממנה, אך נותרת עם מגבלה ביד שתסכלה אותך מאוד, למרות זאת לא עצרת לרגע לחשוב על עצמך וכשסבא היה עוד בחיים השקעת את כל כוחותייך לטפל בו בכל דרך אפשרית.

כל כך אהבת את לילמה היקרה, שהפכה לבת בית בביתכם. לא פעם דאגת לשמור על הפרטיות שלה, דאגת ללמד אותה עברית, ותמיד התעניינת במשפחה שלה, והיא מצידה טיפלה בך במסירות ואהבה רבה.

אנחנו מודות לך על כך שהיית הסבתא הכי טובה שיכולנו לבקש. מקוות שאת עם סבא עכשיו, ושאת נטולת דאגות, שלווה ומחוייכת.

תודה שהתרגשת מכל סיפור שלי, מכל שיחה ומכל דבר הכי קטן שעשיתי, אני והאחיות שלי. עכשיו את כבר לא סובלת, נוחי על משכבך בשלום. אני אוהבת אותך מאוד.

דורון

חגיגה יונאי והילדים על פולחנית זיו

היכרותי עם שולמית (לא שולה!) החלה כשהיינו שתינו כבנות ארבע עשרה, תלמידות מתחילות בסמינר לוינסקי. בדרך הטבע התקבצנו, הבנות מ"המושבות", שם כללי לכולן חוץ מהתל-אביביות, שמהן התרחקנו (אם לא היו, לפחות, חברות בתנועת-נוער איזו שהיא). שולמית לא באה מ"מושבה" וגם לא הייתה תל-אביבית, אלא באה ללמוד בת"א מים-המלח, שם עבד אביה במפעל האשלג ושם גדלה. בתחילת הלימודים היא גרה אצל דודה, דב אלוני, מנהל ביה"ס ביאליק, אבל כמי שבאה מרחוק, היא הפכה מהר מאד להיות חלק מחבורת ה"לא תל-אביביות". כבר בראשית היכרותנו נעשינו חברות, אך הקשר התהדק, כאשר לאחר שנה עברה משפחת אלוני לגור ב"קרית עבודה", שכונת הפועלים שנהייתה לאחר מכן חלק מחולון, שבה גרתי גם אני.

בין שולמית לבני נוצרה ידידות שהייתה מבוססת בחלקה על דמיון בהשקפות ובהעדפות ובחלקה על השלמת ניגודים. למשל, שולמית הייתה מאד מוסיקלית והצטיינה בשיעורי זמרה ומוסיקה, שהיוו חלק חשוב מאד בהכשרתנו להוראה. אני, כידוע, לא הצטיינתי בתחום זה, ושולמית עזרה לי בשיעורי הסולפג'. חברותנו התהדקה בזכות העזרה שנתנו אחת לשנייה בלימודים, אך לא פחות מכך תרמו לחברות בינינו הפעילות ב"נוער העובד" והבילויים המשותפים בשעות הפנאי. תמיד ידעתי שאפשר לסמוך עליה, להיעזר בה, וגם שמחתי תמיד לעזור לה.

פרק שני בידידותנו התרחש כאשר סיימנו את לימודינו בסמינר, וכמצוות הזמנים ההם (השנים הראשונות למדינה) נצטוונו ללמד בישובי עולים. בחרנו לעשות זאת בבאר שבע, ובד בבד להתחבר לגרעין שלנו בביר עסלוג', שהפך בהמשך למשאבי שדה.

במשאבי שדה היינו שתינו בין החברות הפעילות ביותר: היינו חברות בוועדות רבות וכיהנו בתפקידים מרכזיים שונים. כל אחת מאיתנו מצאה בן זוג, והידידות העמוקה נמשכה גם בן בני הזוג. עשרים שנה היינו, חיוס ואני, במשאבי שדה. עברנו עם יתר חברינו שנים קשות בנגב, שהיה אז בראשית פיתוחו, ויצרנו חברות מגובשת.

שולמית תמיד הייתה בתפקיד מאתגר ואחראי, בן אם בביה"ס, במחסן הבגדים, בוועדת תרבות ועוד ועוד, ותמיד הצטיינה במהירות, בדייקנות, בחריצות, ויותר מהכל, ביחסי אנוש חמים ותומכים עם כל החברים. בשנים אלו נולדו לשתינו הילדים, מה שדרש הקדשת זמן ומרץ רב, ואולי המעיט את פגישותינו, אבל תמיד הרגשתי קרבה ואהבה לשולמית וליואי, שהיה שכני בחולון והערכת את אותו מאוד.

כשעזבנו את הקיבוץ, דבר שזעזע רבים מחברינו במשק, שמרנו, שולמית ואני את קשרינו, ובכל פעם כשהיינו מבקרים במשק, היינו מתארחים בביתם ונהנים מחברתם. קשרים אלו אפשרו לנו להמשיך ולהרגיש רצויים במשק, ובעקבותיו גם שאר החברים הטובים חידשו את הקשרים הטובים שהיו לנו בתקופה הארוכה של תנועת הנוער והקיבוץ.

רויטל, שנולדה בקיבוץ, אך גדלה כבר בעיר, זוכרת את שולמית בזכות הביקורים אצל שולמית ויואי כילדה וציינה את העוגות הטובות ששולמית אפתה. היא כתבה לי כך: "אני זוכרת בעיקר שכילדה אהבתי להיות אצל שולמית ויואי. את מתיקות מאפיה אני זוכרת בעיקר בגלל זה, וכליווי הולם לתחושת המתיקות הכללית שנשארה לי מהביקורים הרבים אצלם.

בשנים האחרונות לא יכולנו להיפגש הרבה. היו לנו שנים קשות, ולפני שנתיים חיים, בעלי ואבי ילדיי, הלך לעולמו. אני המשכתי לאהוב את שולמית ולשמור על הקשר עימה, ולו גם מרחוק. בגילי אינני מסוגלת ליצור חברויות חדשות, ואפילו קשה לי לשמור על חברות העכשוויות, אבל פינה קטנה בלב שמורה תמיד למשאבי שדה, לחברים בה באופן כללי ולשולמית באופן מיוחד. יהי זכרה ברוך.

ליאור ודורון מוסיפים:

הדברים שאמא כתבה נוגעים ללב, מילים לחברה יקרה שהייתה גם חלק מילדותנו בקיבוץ. זכינו ששולמית הייתה המורה הראשונה שלנו בבית הספר במשאבי שדה. היא לימדה אותנו כבר בשיעור הראשון את השיר: "בוקר אור, זך טהור, רן הוא מצלצלי", זיכרון שנשאר חקוק אצלי כבר שישים שנה. אני זוכר אותה כאישה טובה, שנותנת מעצמה בחום ובנדיבות, בדיוק כמו שאמא כתבה. וכמובן, אין לשכוח את יואי, בן הזוג המקסים והמוכשר שלה, שלימד אותנו שחמט ועוד כמה דברים מועילים לחיים.

יובל כותב:

אני, כמובן, זוכר את שולמית ויואי כהורים של אורית. במובן מסוים היינו כל ילדי גפן משפחה אחת גדולה, וההורים של כולם היו בגדר בני משפחה. יש לי זיכרון טוב מכולם, אבל כמו שאמא כתבה, היה משהו מיוחד באכפתיות של שולמית, שתמיד דאגה לפרטים הקטנים, והיה מורגש שהיא רוצה שכולם יהיו מרוצים וירגישו שייכים. יש זיכרון אחד, שאולי בעיני אמא היה שולי, ואולי היא חששה ל"הסגיר" את שולמית, אבל עכשיו אפשר כבר לגלות. כשעזבנו את המשק ברכוש דל, כפי שהיה מקובל אז לגבי העוזבים, שולמית, שהייתה אחראית על מחסן הבגדים, הגניבה לנו "אקסטרה" מעבר למה שקבעו התקנונים: אולי עוד חולצה לכל אחד משלושת הילדים הגדולים וכמה מצעים. אולי אני לא זוכר במדויק, אבל זו האסוציאציה הראשונה שתמיד תהייה לי כשאשמע את השם "שולמית".

שולמית זיו

חברי הכשרת גנוסר הולכים ופוחתים. כולנו, אלה שנשארים כבר שבעי שנים וזיכרונות. חלפו למעלה מ-73 שנים מאז בואנו לכאן. כיום אני חושבת שבאמת היינו ילדים. כן, לפעמים בשבתות היו החבר'ה משתעשעים במשחקי ילדות וכנראה זה השכיח געגועים. לא היו אמצעי תחבורה ואת הורינו ראינו לעיתים רחוקות. גם טלפונים לא היו לנו ולא להורים, לפעמים, כשהתגעגענו מאד, היינו מתקשרים למקומות העבודה של אחד ההורים ומדברים בקצרה, כי כל דקה הגדילה את מחיר השיחה.

בתנועת הנוער לא הכרתי את שולמית, היא הייתה בחולון ואני בתל אביב. שולמית לא הייתה איתנו בהכשרה בגנוסר, כי המשיכה את לימודיה בסמינר לוינסקי. כשעלינו להתיישבות כאן ביר עסלוג', שולמית וחברותיה בוגרות הסמינר עבדו בבאר שבע כמורות בבית ספר הראשון בעיר. זה היה מצוין, כי הייתה להן דירה וכל מי שנתקע, כי לא היה לו טרמפ לקיבוץ, הלך לדירתן לנוח ולשתות קפה. כולנו זוכרים את הכיבוד הזה ומאז קיים אצלנו המושג "כפית שולמית" וזה אומר כפית גדושה. לי זכורה פעם אחת שהייתי שם וזה היה כשהייתי מטפלת של יוסי ונסעתי אתו לרופא מקצועי בבאר שבע. אז, וזה היה מזמן, המטפלת היא זו שנסעה עם הילד החולה, לא הפרטי שלה, לרופאים המקצועיים בבאר שבע. חיכינו שם ב"חדר המורות" כמו שקראנו לו אז, שיאספו אותנו בדרך הביתה ע"י בעל תפקיד עם רכב.

שנים רבות היינו שכנים וברצף של 55 שנים כאן בביתנו הנוכחי. מסיפוריה של שולמית אני מכירה את תולדותיה, סיפורי ים המלח שהיו מרתקים אותי והייתי מדמיינת את הבדידות שם, אף על פי שזה לא נשמע כך מפיה. היו לה המון חוויות טובות, על אף הניתוק מכל ישוב. הייתה זו שכונה של יהודים עובדי ים המלח ובמובנים רבים הם חיו כקיבוץ, בית ספר יסודי מקומי, ועדות, פעילויות משותפות לילדים ועוד ועוד... אף פעם לא שמעתי שסבלו מהחום הכבד, או על האי קשר של ממש עם העולם החיצוני. כששולמית הגיעה לגיל תיכון, עברה לתל אביב והתגוררה בבית הדוד דב עם בת דודתה גלילה. הוריה ואחיה נשארו שם. קשריה של שולמית עם בני הדודים מסופרים תמיד בחום ואהבה.

שולמית הייתה מחסנאית בגדי ילדים למופת וכשכנה אני יודעת כמה שעות עבודה השקיעה שם. את הנורמה לא היא קבעה, לשם כך הייתה ועדה, והיא זו שדאגה למימוש ההחלטות. שנים רבות לא היתה מכונת טרמופצ' לסימון בגדים, היא רקמה לכל ילד את שמו המלא על כל בגד. בחילופי העונות וחילופי הבגדים, ע"פ גודל, הייתה פורמת את השם ורוקמת על הבגד "החדש", שלא היה חדש אבל התאים בגודל. שולמית הייתה מזמינה למחסן כל ילד וילד, מודדת ומחדשת אותו בבגד בגודל המתאים, ללא התערבות האב או האם.

שולמית הייתה זו שקיבלה להוראה את כיתת רימון ואני המטפלת לצידה. שוב הדייקנות בכל פרט ופרט והאהבה שבנתינה. בכל עבודתה הייתה חייבת להיות שלמות. באותה תקופה המורה והמטפלת היו מגישות ארוחת ערב בבית הילדים. היינו עובדות לסירוגין, שבוע היא ושבוע אני וזה כלל את שעת ההשכבה, הכנה שינה בנוכחות ההורים ועד כיבוי האורות לאחר שההורים הלכו. ומה קורה לילדים שלה. זה סיפור אחר ובהזדמנות אחרת...

תרומתה של שולמית לקיבוץ ולחיינו, עיקרה היה בתרבות ובחגים. כמעט בכל חג שחגגנו היא הכינה מקהלת ילדים ומבוגרים. התמידה בכך עד לפסח האחרון, שנחגג לפני הקורונה, חג הפסח שחגגנו כפי שאהבה והיה נפלא בזכותה. בשירים שליוו את ההגדה ושהיו חלק מתוכן החג, גם כאן דרשה שלמות וזה דרש התמסרות מצד הילדים והמבוגרים. החזרות היו רבות וארוכות והתוצאה תמיד מופלאה.

לא אלאה אתכם, כי שותפות רבת שנים היתה לי עם שולמית.

ולכם בני המשפחה, אורית ורוני, ורד, דורון, אורן ומאיה, אמנון ועמוס, משתתפת בצערכם.

יהא זכרה ברוך ותנוח בשלום על משכבה
כרמלה אלון

שולמית היקרה

אינני איש של מילים, הנני יותר איש של צלילים והם היו החיבור שלי עם שולמית, בעיקר בכל הקשור לארגון הצד המוזיקלי של ליל הסדר. שולמית השקיעה תמיד מאמץ רב וחתרה לשלמות, על מנת ליצור אווירה חגיגית ומכובדת. למדתי המון מהזמן במחיצתה. שולמית, נוחי על משכבך בשלום.

יהי זכרך ברוך
מרסלו בן שופט

אנא (30 פנות)

חודש עבר מאז שהלכת מאיתנו, אבל מה שהשארתי לנו עוטף אותנו מכל כיוון, קורא לנו ומחייב אותנו להתעסק בו, לתת עליו את הדעת, לחשוב עלייך, לחשוב עלינו. האמת היא שכמעט כל פרט בבית מאפיין אותך, כי אבא, אם לומר את האמת, התעסק כל היום בגינה ובבוסתן ובתוך הבית לא העז לעשות שום דבר מבלי לקבל אישור ממך. אפילו להתלבש לא יכול היה אם לא היית מכינה לו את הבגדים על המיטה לפני כן... בכלל, שיתוף הפעולה שלך עם אבא היה משלים זה את זה במובנים רבים. בכל אירוע משפחתי, למשל, את היית אחראית על המתנה ועל הכנת משהו טעים. אבא היה אחראי על המילים, אבל שום דבר לא היה גמור, עד שהיה עובר את אישורך. בכל האירועים אבא היה עומד ומברך ואת עומדת לצידו, קוראת מעבר לכתפו, ומאשרת שהכל לשביעות רצונך.

בחגים ובאירועי התרבות המקומיים אבא היה כותב מילים חדשות למנגינות קיימות, רק מה לעשות שאבא היה אחד מגדולי הזייפנים... וכך הייתם עובדים תמיד יחד, כשאת שרה את המילים שהוא כתב, כדי לבדוק אם זה מתכתב בכלל עם המנגינה המקורית... גם בענייני האוכל היו לכם הרגלים משונים... כאשר ביקרו אתכם והביאו לכם שוקולדים, או דברי מאפה שונים, היית מאפסנת אותם מיד בארון, ואנחנו, הילדים, ידענו שלעולם לא נזכה לטעום אותם כשהם עדיין טריים...

לזרוק אוכל בכלל לא היה בלקסיקון שלכם ובאופן קבוע היינו מוצאים אריזות ודברי אוכל, שהתאריך שלהם פג כבר לפני שנים... מבחינתכם טריות היתה רק עניין של המלצה והתגאיתם בכך שהקיבה שלכם עשויה מפלדה, ואת זה, לצערי, הנחלתם גם לדורות הבאים...

עכשיו, כשאנחנו מתחילים לפנות את הבית, אנחנו נתקלים בכל ארון ומגירה בכמות אינסופית של פריטים וחפצים... אני זוכר את צמד המילים שהיה שגור כל כך בפיך: "שלא יחסר". תמיד חשבת מה יקרה אם מישהו ירצה משהו ולא יהיה לך לתת לו, ולכן אגרת הכל מהכל. גם כשהיית מארחת, השולחן היה עמוס לעייפה מכל טוב והיית מתעקשת למלא את הצלחת של כל אחד בכל מה שרק ניתן.

כאשר היו לי רעיונות ליצירה של סדנאות צילום חדשות, תמיד שמחתי לחפש אצלך חפצים ואביזרים, שיוכלו לעזור לי בבניה של הסט. למרות שאתגרת אותך בלא מעט בקשות הזויות, אני חייב להודות שכמעט תמיד הצלחת למצוא משהו באחד הארונות

שלך, שעזר לי להתקדם במשימה. גם כשהייתי צריך כמות גדולה של אביזרים מאותו סוג, ידעתי שאוכל למצוא אותם אצלך.

גם היום, כשאני מגיע לסדנאות הצילום שלי, כל הרכב שלי מלא בציוד ואביזרים, מסודר בתיקים וקופסאות, כדי שכל תלמיד יוכל לקבל את כל התנאים האפשריים להצלחה. וברור לי שהמוטו שלך: "שלא יחסר" מנחה אותי כל העת.

בכלל, בשנים האחרונות אני נמצא אתך בתהליך התפייסות מתמיד. במשך שנים היה קשה לי לקבל את האיחורים, את קשיי הארגון, הדחיינות, עודף האינפורמציה וצבירת החפצים האינסופית שלך. רק לקראת גיל חמישים גיליתי שאני סובל מהפרעת קשב (מהסוג המופנם, זה שלא מגלים במבט ראשון...). נאמר לי גם שזה עובר בתורשה וכדאי לי להסתכל סביבי, כדי להבין ממי קיבלתי את זה... רק אז, התחלתי להסתכל עלייך באור אחר ולהבין שהדברים שמכעיסים אותי בדך, הם אותם הדברים שמכעיסים אותי בי... כמובן שבילדותך, כמו גם בילדותי, אף אחד לא ידע לזהות ולטפל בזה והשנים עשו את שלהם והקושי רק הלך והתעצם...

כנראה שאיפשהו בפנים היה לך קל יותר להבין את הקשיים שלי ולהכיל אותי יותר מאחרים, ולכן עשית כל מאמץ כדי לעזור לי לפלס דרך בעולם, לוותר לי, להקל עלי, ולפעמים, אפילו לעשות את הדברים במקומי... ככל שעובר הזמן, אני מבין ומעריך יותר את מה שהיית עבורי ואת מה שתמשיכי להוות עבורי גם אחרי לכתך. אוהב אותך תמיד
אמנון

הדלקת המשואות בצרב יום הצמחאות

אני שולמית זיו

מתכבדת להדליק משואה זאת לתפארת משאבי שדה על שבמשך שנים רבות תרמתי להעשרת אירועים וחגים בקיבוצנו. בהיותי מורה למוסיקה טיפחתי שירת ילדים, שירת בני נוער, שירת בוגרים ושירת סולנים וסולניות. לא עשיתי זאת לבד, השתתפתי בימי עיון, הבאתי רעיונות מקיבוצים אחרים: נוהגים, שירים ומחולות. בעזרת המורות למחול ביצענו את הרעיונות והעשרנו את חגיגנו. גולת הכותרת היתה ליל הסדר, כשבשנת השיא השתתפו 800 איש, והוא התקיים באותם ימים באולם הספורט, לתפארת קיבוצנו.

הזיכרון

הזיכרון הראשון שלי ממך הוא כנראה מכיתה ב' או ג' שלי, כשהגענו אליך אל חדר המוסיקה ללמוד שיר חדש לקראת חג כזה או אחר. היו מסביב ילדים שהפריעו וכאלו שפיטפטו, אבל אני הייתי מרותקת! בחדר המוסיקה ההוא, שהריח שלו עדיין עולה באפי, פתחת לי שער לעולם קסום של צלילים, הרמוניה (וסוכריות חמוצות בכל מיני צבעים).

לא עבר הרבה זמן עד שגילית בי כישרון, או שמיעה מוסיקלית שלא הייתי לגמרי מודעת להם והתחלת לתת לי תפקידי סולו קטנים במקהלה וללמד אותי הרמוניות. אני לא יודעת אם ידעת את זה באותה התקופה, אבל הידיעה שמישהו מבחין בי ורואה בי משהו מיוחד, הייתה חבל הצלה משמעותי מאוד בתקופה בה החיים שלי עברו טלטלה מאוד גדולה סביב הפרידה והגירושין של ההורים שלי. חדר המוסיקה, השירים החדשים, התפקידים שנתת לי, כמו גם החיזוקים על הדיוק והביצוע (וגם לפעמים סוכריה אחת או שתיים יותר מאחרים) הפכו למפלט מנחם.

בהמשך, לקראת כל חג או אירוע, היית תופסת אותי בחדר האוכל, או בכל בו ואומרת שיש לך שיר חדש שאת רוצה שאלמד. היינו נפגשות בחדר המוסיקה, באסם, במועדון, או בחדר הפסנתר. לפעמים את היית מנגנת ומלווה אותי ותמיד חשבתי שאת מנגנת כל כך יפה (אבל כשאמרתי לך את זה פעם, אמרת שזה לא נכון). היית מלמדת אותי שורה, שורה ובכל פעם שעלה בי ספק אם אני יכולה בכלל ללמוד את השיר או לבצע אותו, תמיד כל כך האמנת בי והאמונה שלך גירשה את הפחדים. החיוך שלך כשאחרי שעה-שעתיים (או שעות) השיר היה יוצא מפי שלם, היה הפרס הכי גדול.

במשך הרבה שנים חשבתי שאם אישאר בקיבוץ, אולי תלמדי אותי את כל מה שאת יודעת ויום אחד, כשאגדל, אוכל להיות כמוך.

לפני כשלוש שנים, באת להחמיא לי על שיר ששרתי באחד האירועים בקיבוץ ואז סיפרתי לך איזה חלק גדול יש לך באהבה שלי למוסיקה ולשירה. סיפרתי לך כמה הקשר איתך היה משמעותי בשבילי ועד כמה אני מודה לך עד לעצם היום הזה על הנדיבות בה טיפחת והאמנת בכישרון שלי.

סיפרת לי על ערמות של מחברות, שירים ותווים שנמצאים במחסן ואת דואגת לשלומם ודיברנו על כמה חשוב התייעוד של כל התווים, הקלטות שהיו לך עם שירים שהבאת מקיבוצים אחרים וכל ההערות הקטנות הכתובות בכתב ידך המסודר. סיכמנו שאבוא אליך ונעבור קצת על הדברים ונראה איך אפשר לתעד את כל ההיסטוריה היפיפייה הזאת. אבל אז הגיעה תקופה בה את הרגשת קצת לא טוב, אחר כך אני הייתי עסוקה בפרויקט אחר ומפה לשם הגיעה הקורונה ואחר כך אני עברתי מהקיבוץ. איכשהו זה כבר לא קרה... לפני מספר שבועות אמרתי לבן זוגי שמאוד הייתי רוצה לנסוע לבקר אותך, אבל כבר לא הספקתי.

אני כל כך שמחה שהספקתי לספר לך כמה חשובה היית לי כשעוד היית בחיים.

תודה על כל מה שהיית עבורי.

תמיד אזכור אותך,

לילך לובנטל

לכרונותי "אמא"

שולמית, המון זיכרונות טובים יש לי ממך. זה מתחיל בילדות, ביסודי, במסגרת הלינה המשותפת היו הורים שהיו בתורנות להכנת ארוחת הערב. היית משקיעה בארוחות, סלט הירקות עם המלפפונים החמוצים ומרק הקניידלך הנהדר.

זכיתי גם להיות בשיעורי המוזיקה שלך, בהם למדנו להכיר שירים חדשים ואת משמעותם. לא תמיד הצלחת להשתלט עלינו והיו פעמים שגם צעקת, אבל תמיד ידענו שזה בא מהרצון שלך ללמד כמו שצריך.

בהמשך הקמת את המקהלה ואני זוכרת את החזרות המרובות על השירים וכמובן אחד הציפורים בשיעורים אלו היו סוכריות הגילי שכל אחד היה מקבל בתחילת החזרה של המקהלה. כל כך הרבה שירים מתנגנים לי בראש מאותה מקהלה, כמו שלג על עירי, שתלתם ניגונים, והשיר שנכתב כאשר הגיעו המים לקיבוץ, ידנו הביאו המים ושירי החגים, כמו ארבעת הבנים, חד גדיא ועוד רבים. נסענו פעם למופע של מקהלות וקיבלנו תשבחות רבות וכמובן גם שולמית.

הקשר שלי איתך, שולמית, נמשך שנים, כי הייתי בחוליית פסח ואני חייבת לציין שגם כאשר מספר האנשים ירד דרמתית, וכבר לא היו מספיק ילדים בגילאים המתאימים לחזרות כמו פעם, ונאלצנו לקחת ילדי גן, בכדי שההופעות והשירים יתקיימו, את שמחת שהמסורת ממשיכה ועזרת בכל הסדרים בלימוד השירה לילדים, כמובן עם סוכריות הגילי המפורסמות. לשמחתי, בזכות זאת, גם שלושת ילדי זכו ללמוד אצלך את שירי החג. גם אהבת לראות חידושים, כמו זה שהזמנו את הילדים מהקהל לשיר את "מה נשתנה" ללא חזרות מוקדמות. פעם נסענו לכנס לפסח של התנועה הקיבוצית ואת וכרמלה הייתן איתנו והיה ממש מעניין ובעקבות זאת חידשנו עוד כמה דברים בחג. אני זוכרת אותך יושבת שעות עם מרסלו על סדר החג גם לאחר החזרות, כדי לראות שהכל מסודר לערב החג. הפעם האחרונה שחגגנו את פסח במסגרת הקיבוצית הייתה בשנת השבעים למשאבי שדה וזה היה חג מרגש מאד, דומה יותר לחגים של פעם. היו המון אנשים וילדים ואת, שולמית, עשית איתם מלא חזרות ולא ויתרת, למרות שכבר היה קשה לך, ויצא חג לתפארת.

תחסרי לי שולמית. אני חושבת שעשית איתנו עבודה נהדרת,

נשארו לי ממך המון זכרונות ששזורים בשירים, סוכריות,

מסירות, אכפתיות ושאיפה למצוינות.

יהי זכרוןך לברכה

נגה פרסי

**למשפחת זיו ובית משאבי שדה
משתתפים בצערכם על פטירתה
של שולמית ז"ל**

המורה למוסיקה המיתולוגית שהדביקה
באהבתה למוסיקה את ילדי בית הספר
היסודי לדורותיהם...
זוכרים אותה נמרצת, ערכית,
מחנכת בנשמתה ותמיד מטופחת וחייכנית.
נזכור את סוכריות המקהלה,
את שיעורי החלילית ואת כתב ידה היפה
בו כתבה את מילות השירים על הלוחות
אותם הייתה מעלה ומורידה.
יהי זכרה ברוך.

עירית (פופר) ואסתרקה (מלמד)
בשם בית שדה בוקר לדורותינו

29.12.22

